

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Neznámí muži se zuřivě vrčícími psy zmizeli v potměšilé uličce.
 B) Z otevřeného okna zchátralého domu po setmění vylétli netopýři.
 C) U rozkvetlých květů jsme spatřili kolibříky s krásně zbarvenými křídly.
 D) Dřevěný plot kolem starobylé vily se několik měsíců nebezpečně vyklal.

Zdůvodnění

Slovo *vyklat* není vyjmenované slovo, neobsahuje předponu *vy-*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–6

TEXT 1

Frodův žalozpěv o Gandalfovi

Když v Kraji večer šedý byl,
 slýchal jsem v kopci jeho krok;
 před svítáním se vytratil
 na dlouhou cestu beze slov.

Hojící dlaň, smrtící meč,
 hlava, již sklání sudby tíž,
 hlas trubky, která volá v seč,
 poutník, jenž znaven hledá skrýš.

Od jižních hor v Severní říši,
 z divočiny na mořský břeh,
 skrz tajný vchod i dračí skrýš
 on kráčel a byl přítel všech.

Jako pán moudrosti na trůnu sedal,
 rychle se hněval a rychle se smál;
 odřený klobouk a brada šedá,
 o hůl se trnitou opíral.

Ať s ním byl trpaslík, člověk, či hobit,
 anebo elf, který neumírá,
 Gandalf, ten se všemi dovedl mluvit
 jazykem, jenž srdce otevírá.

V Khazad-dům on sám odrazil
 hrůzu i děs a žár i stín,
 o kámen hůl svou přerazil
 a z mostu spadl do hlubin.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

TEXT 2

Inverze – změna pořadí slov oproti neutrálnímu, tzn. běžnému, slovosledu, např. *Jak se ti líbí ten vzácný dar?* (neutrální slovosled) × *Dar ten vzácný jak líbí se ti?* (inverze).

(CZVV)

1 bod

2 O které z následujících možností se píše v TEXTU 1?

- A) o Gandalfově umění komunikovat
 B) o tom, že Gandalf daroval elfovi nesmrtelnost
 C) o tom, že Gandalf odhalil v Kraji tajnou dračí skrýš
 D) o Gandalfově zbabělém útěku před hrůzami v Khazad-dům

Zdůvodnění

O možnosti A) se píše v následujícím úseku TEXTU 1: *Gandalf, ten se všemi dovedl mluvit / jazykem, jenž srdce otevírá.*

O možnostech B), C) a D) se v TEXTU 1 prokazatelně nepíše:

- *ať s ním byl trpaslík, člověk, či hobit / anebo elf, který neumírá / Gandalf, ten se všemi dovedl mluvit* → ve výčtu bytostí je sice zastoupen také elf, který je charakterizovaný

jako nesmrtelný, není zde však uvedeno, že nesmrtelnost elfovi daroval Gandalf;

- *skrz tajný vchod i dračí skrýš / on kráčel a byl přítel všech* → není zde uvedeno, že dračí skrýš je tajná, že se nachází v Kraji nebo že ji odhalil Gandalf;
- *v Khazad-dûm on sám odrazil / hrůzu i děs a žár i stín* → v Khazad-dûm Gandalf bojoval s hrůzami a projevil svou statečnost.

1 bod

3 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje kontrast?

- A) hojící dlaň, smrtící meč
- B) slýchal jsem v kopci jeho krok
- C) poutník, jenž znaven hledá skrýš
- D) jako pán moudrosti na trůnu sedal

Zdůvodnění

Kontrast se nejvýrazněji uplatňuje v úseku uvedeném v možnosti A): dlaň, která léčí, uzdravuje × meč, který usmrcuje.

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
4.1 Text je próza.	☐	☒
4.2 Jde o ukázkou literatury umělecké.	☒	☐
4.3 Každý sudý verš se rýmuje s bezprostředně následujícím veršem.	☐	☒
4.4 V podtrženém úseku textu mají všechny verše stejný počet slabik.	☒	☐

Zdůvodnění

- 4.1 – nepravdivé tvrzení → text je veršovaný, uspořádaný do pravidelných slok, jde tedy o poezii
- 4.2 – pravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky použité v textu jsou příznačné pro umělecký styl
- 4.3 – nepravdivé tvrzení → např. sudý verš *slýchal jsem v kopci jeho krok* se nerýmuje s bezprostředně následujícím veršem *před svítáním se vytratil*
- 4.4 – pravdivé tvrzení → všechny podtržené verše jsou osmislabičné

max. 2 body

5

5.1 Napište spisovné přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem PŘÍTEL a skloňuje se podle vzoru MLADÝ.

5.2 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem BŘEH a skloňuje se podle vzoru STAVENÍ.

(Slova *přítel* a *břeh* pocházejí z TEXTU 1, správná odpověď se v TEXTU 1 nevyskytuje.)

Řešení

5.1 – přátelský

5.2 – např. nábřeží/pobřeží

6 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se jednoznačně vyskytuje inverze?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) o hůl se trnitou opíral
- B) z divočiny na mořský břeh
- C) na dlouhou cestu beze slov
- D) skrz tajný vchod i dračí skrýš

Zdůvodnění

Inverze se vyskytuje v úseku uvedeném v možnosti A): neutrální slovosled je *opíral se o trnitou hůl*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Jakmile *končil projev majitelky psího útulku, všichni přítomní byli dlouho úplně *ticha a *těží potlačovali dojetí.

(CZVV)

7 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit s/z tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou s/z uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) s – s – z
- B) s – z – s
- C) z – z – s
- D) z – s – z

Zdůvodnění

- Slovo *skončit* obsahuje předponu *s-*, jde o ustálený případ.
- Slovo *zticha* je příbuzné se slovem *ztichnout*, které obsahuje předponu *z-* (*stát se tichým*).
- Slovo *stěží* je příslovce vzniklé z předložkového výrazu, v těchto případech se předpony píšou v souladu s předložkou původního předložkového výrazu (*s tíží*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–13

(1) Souostroví Galapágy tvoří 19 hlavních ostrovů, ten nejmenší z nich má rozlohu 1,04 km². Galapágy jsou výjimečné v mnoha směrech. Jsou třeba jediným místem, kde se na severní polokouli Země vyskytují tučňáci ve volné přírodě. Není divu, že souostroví inspirovalo také Charlese Darwina.

Tento slavný biolog se roku 1831 nalodil na loď Beagle jako člen přírodovědecké výpravy, jejímž cílem bylo studium živočichů. Během expedice nabyl přesvědčení, že živočišné druhy se v průběhu času mění. Na různých ostrovech vykopal mnoho kosterních pozůstatků a tyto nálezy jeho závěr potvrzovaly. Klíčový byl ale pro Darwina pětidenní pobyt na Galapágách. Zprvu ho zde zaujaly ohromné galapážské želvy, kterých na ostrovech žily statisíce. Zjistil, že rozdíly mezi želvami mají souvislost s odlišnými podmínkami danými prostředím, v němž želvy žijí. Ty, které se musí natahovat za potravou do výšky, mají delší krk než želvy ukusující trávu u země.

(2) Zásadní poznatky geniální vědec získal díky studiu pěnkav. Všiml si rozdílů v jednotlivých populacích těchto ptáků, které žily na různých galapážských ostrovech. Vypozoroval, že tvar a velikost jejich zobáku jsou přizpůsobeny dostupným zdrojům potravy. Některé pěnkavy pomocí svého drobného zobáku snáze zkoumaly květy, jiné pěnkavy měly silný zahnutý zobák jako papoušek a drtily jím oříšky. Na každém ostrově se u pěnkav vyvinuly znaky nejlépe zajišťující přežití druhu.

Po návratu z výpravy Darwinovi trvalo více než dvacet let, než plně pochopil, že právě pobyt na Galapágách je klíčem k porozumění evoluci. Svou evoluční teorii představil v roce 1859. V díle *O vzniku druhů přírodním výběrem* vysvětlil, že organismy se postupně přizpůsobují měnícím se podmínkám prostředí a že přežijí jen ty, které se na změny nejlépe adaptují. Jeho myšlenky posunuly vědecké poznání o značný krok vpřed.

(kol. autorů, *Planeta tajuplných světů*; www.novinky.cz, upraveno)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Celková rozloha hlavních ostrovů, které tvoří souostroví Galapágy, je větší než 19 km ² .	☒	☐
8.2 V době Darwinova pobytu na Galapágách žilo na tomto souostroví celkem sto tisíc galapážských želv.	☐	☒
8.3 V průběhu Darwinovy návštěvy Galapág se díky evoluci u pěnkav vyvinuly nejméně dva různé typy zobáků.	☐	☒
8.4 Z přírodovědecké výpravy plující na lodi Beagle se Darwin vrátil domů 20 let před vydáním knihy <i>O vzniku druhů přírodním výběrem</i> , tedy v roce 1839.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

max. 3 body

9 Vypište z druhé části výchozího textu tři podstatná jména, která se skloňují podle vzoru růže.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

populacích, evoluci, teorii

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Slovo *nález* je v textu užito ve významu *konstatování, odborný posudek*.
- B) Slovo *souvislost* je v textu užito ve významu *spojitost, vzájemný vztah*.
- C) Slovo *dostupný* je v textu užito ve významu *srozumitelný, pochopitelný*.
- D) Slovo *drobný* je v textu užito ve významu *bezvýznamný, malicherný*.

Zdůvodnění

- Slovo *nález* je v textu užito ve významu *nalezená věc*.
- Slovo *dostupný* je v textu užito ve významu *takový, ke kterému je možný přístup*.
- Slovo *drobný* je v textu užito ve významu *mající malé rozměry*.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Výchozí text popírá informaci, že na severní polokouli Země existuje jediné místo, kde se ve volné přírodě vyskytují tučňáci, a tím místem jsou Galapágy.
- B) Z výchozího textu vyplývá, že na severní polokouli Země existuje jediné místo, kde se ve volné přírodě vyskytují tučňáci, a tím místem nejsou Galapágy.
- C) Výchozí text popírá informaci, že na severní polokouli Země neexistuje kromě souostroví Galapágy žádné jiné místo, kde se ve volné přírodě vyskytují tučňáci.
- D) Z výchozího textu vyplývá, že na severní polokouli Země neexistuje kromě souostroví Galapágy žádné jiné místo, kde se ve volné přírodě vyskytují tučňáci.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá následující úsek výchozího textu: *Galapágy jsou výjimečné v mnoha směrech. Jsou třeba jediným místem, kde se na severní polokouli Země vyskytují tučňáci ve volné přírodě.*

1 bod

12 Který z následujících úseků výchozího textu neobsahuje podmět rozvitý?

- A) jiné pěnkavy měly silný zahnutý zobák jako papoušek
- B) jeho myšlenky posunuly vědecké poznání o značný krok vpřed
- C) že organismy se postupně přizpůsobují měnícím se podmínkám prostředí
- D) na každém ostrově se u pěnkav vyvinuly znaky nejlépe zajišťující přežití druhu

Zdůvodnění

- Podmět *pěnkavy* v možnosti A) je rozvitý přívlastkem *jiné*.
- Podmět *myšlenky* v možnosti B) je rozvitý přívlastkem *jeho*.
- Podmět *znaky* v možnosti D) je rozvitý přívlastkem *zajišťující*.

13 Které z následujících tvrzení o slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Slovo *během* je v textu podstatným jménem.
- B) Slovo *přesvědčení* je v textu přídavným jménem.
- C) Slovo *mezi* je v textu předložkou.**
- D) Slovo *ukusující* je v textu slovesem.

Zdůvodnění

- Slovo *během* je v textu předložkou.
- Slovo *přesvědčení* je v textu podstatným jménem.
- Slovo *ukusující* je v textu přídavným jménem.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Právě nám oznámili, že se o víkendu vypravíme na exkurzi. Cože? Strávit i sobotu s **učitely**, s nimiž se vídáme téměř denně? To vskutku v nikom příliš veselí nevyvolá. Protesty však byly **neúčinné**. Každý je prý povinen se akce zúčastnit.

Sraz byl na náměstí. Všichni přišli včas, nikdo se nezpозdil. Zaměřili jsme k cíli. V místní čokoládovně nás čekal nabitý program. Nejdříve jsme sami vyráběli pralinky. Do formiček jsme nalili čokoládu a chvíli počkali, než ztuhne. Pralinky jsme naplnili vybranými náplněmi a také jsme je **ozdobili**. Ti zručnější opatřili své křehké výtvary třpytivými obaly. Během výroby jsme **samozřejmě** stále něco ochutnávali. Abychom pořád nemlsali, zhlédli jsme dokument o pěstování a zpracovávání kakaových bobů. Akce, na niž se zprvu nikdo netěšil, se nakonec všem líbila.

(CZVV)

max. 4 body

14 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Slovo *učitel* se skloňuje podle vzoru *muž (s muži – s učiteli)*.
- Slovo *neúčinné* má kořen *-čin-* a příponu *-ný* (*neúčinn-ný*).
- Slovo *ozdobit* není vyjmenované slovo, není ani příbuzné se slovem *být*.
- Slovo *samozřejmě* je příbuzné se slovem *samozřejmě*.

15 Přiradte k jednotlivým tvrzením (15.1–15.4) odpovídající větu (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 15.1 Ve větě je pouze jedno zájmeno. _____
- 15.2 Ve větě jsou celkem dvě zájmena. _____
- 15.3 Ve větě jsou celkem tři zájmena. _____
- 15.4 Ve větě jsou celkem čtyři zájmena. _____

- A) S veselými lidmi jsem vždy našel společnou řeč.
- B) **Ten jeho** utrápený výraz **nikdo z nás** neměl rád.
- C) Poslední týdny už o **ničem** podobném nemluvila.
- D) **Žádný** národ nesmí zapomenout na **svou** minulost.
- E) Na **tuto její** chybu **všichni** spolužáci brzy zapomněli.
- F) Z jediného gesta byl sousedův záměr rázem odhalen.

Řešení

Zájmena jsou ve větách zapsána červeně.

15.1 – C)

15.2 – D)

15.3 – E)

15.4 – B)

Ve větě A) ani ve větě F) se žádné zájmeno nevyskytuje.

16 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Kolega Lněný mi řekl, že pro tyhle případy je dobré mít svého taxikáře, a doporučil mi pana Otrubu. Jedno šílené ráno jsem panu Otrubovi zatelefonoval. Když jsem vyšel z domu, taxík už na mě čekal.

B) Z domova to mám na autobus pěšky dvacet minut. Jenže když se ráno rozhoduju mezi čtvrthodinou spánku a pitomým autobusem, autobus to projede a já pak rychle sháním taxi.

C) Tím mě dostal. Správnou koncovku středního rodu v množném čísle už dneska neuslyšíte ani v televizi.

D) „Hezký obrázky to má,“ souhlasím. Ten člověk mluvil dokonale spisovně. „Vy budete asi z Moravy,“ řeknu, protože jinak si to vysvětlit nedovedu. „Z Karlína, pane Hošku,“ odpoví mi pátým pádem, který je už na vymření. „Onehdy jsem vezl dvě děvčata a ta si také myslila, že jsem z Moravy.“

E) Řidič četl nějakou knihu. Jakmile mě uviděl, řekl: „Přeji dobrý den, jmenuji se Vlastimil Otruba.“ „Co to čtete?“ zeptal jsem se, když se rozjel. „Jednu Jiráskovu novelu,“ řekl a podal mi knihu. „Je to velmi pěkné vydání s ilustracemi Adolfa Kašpara.“

(Z. Svěrák, *O slušném taxikáři*, upraveno)

16.1 _____

16.2 _____

16.3 _____

16.4 _____

16.5 _____

Řešení

16.1 – B)

16.2 – A)

16.3 – E)

16.4 – D)

16.5 – C)

B) Z domova to mám na autobus pěšky dvacet minut. Jenže když se ráno rozhoduju mezi čtvrthodinou spánku a pitomým autobusem, autobus to projede a já pak rychle sháním taxi. **A)** Kolega Lněný mi řekl, že pro tyhle případy je dobré mít svého taxikáře, a doporučil mi pana Otrubu. Jedno šílené ráno jsem panu Otrubovi zatelefonoval. Když jsem vyšel z domu, taxík už na mě čekal. **E)** Řidič četl nějakou knihu. Jakmile mě uviděl, řekl: „Přeji dobrý den, jmenuji se Vlastimil Otruba.“ „Co to čtete?“ zeptal jsem se, když se rozjel. „Jednu Jiráskovu novelu,“ řekl a podal mi knihu. „Je to velmi pěkné vydání s ilustracemi Adolfa Kašpara.“ **D)** „Hezký obrázky to má,“ souhlasím. Ten člověk mluvil dokonale spisovně. „Vy budete asi z Moravy,“ řeknu, protože jinak si to vysvětlit nedovedu. „Z Karlína, pane Hošku,“ odpoví mi pátým pádem, který je už na vymření. „Onehdy jsem vezl dvě děvčata a ta si také myslila, že jsem z Moravy.“ **C)** Tím mě dostal. Správnou koncovku středního rodu v množném čísle už dneska neuslyšíte ani v televizi.

17 Na každé vynechané místo (***) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo.**

- 17.1 Při reorganizaci firmy o práci přišlo i několik velmi schopných lidí. Inu, když se kácí les, lítají ****.*
- 17.2 Řekl jsem otci, ať omezí jízdu autem, protože tím znečišťuje životní prostředí. On však stále jezdí autem i do obchodu, který máme sto metrů od domu. Přesvědčuji ho dál, ale je to jako ***** na stěnu házet.

Řešení

17.1 – lítají **třísky**

17.2 – **hrách** na stěnu házet

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–23

TEXT 1

Jednoho rána se Řehořík Švábík proměnil v brouka. Maminka se s novou situací rychle vyrovnala, ale pan Švábík dal najevo, že ho jeho mladší syn opět **zklamal**. Řehořík se proto rozhodl tatínkovi dokázat své nekonečné broučí schopnosti. Zaletí na radnici města Opitzova a získá pro něj vysněné povolení otevřít si obchod.

V Opitzově vládl starosta Majer s **bandou** pěti zlotřilých radních. Všichni vědomě porušovali zákony. **Doktor Smund každého, kdo protestoval proti rozhodnutí městské rady, zavřel na psychiatrii. Buřiče zatýkal Donald Corleone, šéf policie a majitel jediné místní televizní stanice.** Ačkoli televizní zprávy MAJER TV1 ukazovaly **Opitzov jako spořádané město bez zločinců, ve skutečnosti zde zločinnost jen kvetla.** Řediteli školy Kurkovi se platilo za dobré známky a další radní Josef Ká měl na svědomí zoufalý stav městské **kanalizace.** Franz Samsa, pátý radní a zároveň městský hygienik, **nechal klidně v restauraci promenovat i šváby, pokud mu její majitel podstrčil správný obnos peněz.**

Řehořík kroužil kolem radnice. Vtom uviděl objemný balík nadepsaný Starosta Majer. Kusadly **prokousal** do balíku díрку a vlezl dovnitř. Záhy se ocitl v kanceláři starosty.

„Pánové,“ říkal zrovna městské radě Siggie Smund, „vyvinul jsem úplně nový přípravek, pod jehož vlivem lidé udělají všechno, co se jim vsugeruje. Přimícháme Sugesteron do mléka. Zítra před volbami se pančované mléko dodá na zápraží všem občanům. **Pan Corleone zajistí, aby v ranním vysílání každých pár minut probleskl na zlomek vteřiny sublimální vzkaz: Jestli je ti osmnáct a víc, je starosta Majer ve volbách tvůj princ.** Kdybychom neomezili věk, PŘIŠLY BY i děti. Ty ale podle zákona volit nesmějí a víte dobře, jak nám všem na dodržování zákonů záleží.“

Řehořík už slyšel dost. Povolení počká. Tohle je daleko naléhavější.

(V. Tumanov, Brouk Řehořík, upraveno)

TEXT 2

Ironie – posměšné užití slov vyjadřující opak toho, co se míní.

(Slovník spisovné češtiny)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
18.1 Pan Švábík měl minimálně dvě děti.	☒	☐
18.2 Televizní zprávy, které se vysílaly v MAJER TV1, předkládaly nepravdivý obraz města Opitzov.	☒	☐
18.3 Alespoň jeden majitel restaurace ve městě Opitzov bral úplatky od Franze Samsy.	☐	☒
18.4 Donald Corleone má zařídít, aby televize v den voleb vysílala jen několikaminutové pořady zakončené sublimálním vzkazem.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené v TEXTU 1 příslušnou barvou.

1 bod

19 Které z následujících tvrzení o úseku tučně vyznačeném v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Vyskytuje se zde souvětí, které se skládá ze dvou vět, a věta jednoduchá.
- B) Vyskytuje se zde souvětí, které se skládá ze tří vět, a věta jednoduchá.
- C) Vyskytují se zde dvě souvětí, z nichž každé se skládá ze dvou vět.
- D) Vyskytují se zde dvě souvětí, pouze první z nich se skládá ze tří vět.

Zdůvodnění

První posuzovaný větný celek obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*protestoval, zavřel*) → souvětí skládající se ze dvou vět (1. věta: *Doktor Smund každého zavřel na psychiatrii*; 2. věta: *kdo protestoval proti rozhodnutí městské rady*).

Druhý posuzovaný větný celek obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*zatýkal*) → věta jednoduchá.

1 bod

20 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje ironie?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Úseky posuzujte v kontextu TEXTU 1.

- A) vyvinul jsem úplně nový přípravek
- B) lidé udělají všechno, co se jim vsugeruje
- C) před volbami se pančované mléko dodá na zápraží
- D) víte dobře, jak nám všem na dodržování zákonů záleží

Zdůvodnění

Z TEXTU 1 vyplývá, že městská rada zákony porušuje.

1 bod

21 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje pouze jedno slovo obsahující předponu?

- A) získá pro něj **vysněné povolení otevřít** si
- B) Řehořík se proto **rozhodl** tatínkovi **dokázat**
- C) maminka se s novou situací rychle **vyrovnala**
- D) **uviděl objemný** balík **nadepsaný** Starosta Majer

Řešení

Slova obsahující předponu jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

1 bod

22 Které z následujících tvrzení o slovech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

Podtržená slova posuzujte v kontextu TEXTU 1.

- A) Ze všech těchto slov jsou citově zabarvená pouze obě slovesa.
- B) Ze všech těchto slov je citově zabarvené pouze sloveso *prokousal*.
- C) Ze všech těchto slov jsou citově zabarvená pouze obě podstatná jména.
- D) Ze všech těchto slov je citově zabarvené pouze podstatné jméno *banda*.

Zdůvodnění

Slova *zklamat*, *prokousat*, *kanalizace* nejsou v textu citově zabarvenými slovy, slovo *banda* je v kontextu textu hanlivé, má význam *sebranka*, *chátka*.

max. 2 body

23 U slovesného tvaru PŘIŠLY BY, který je v TEXTU 1 zapsán velkými písmeny, určete způsob, slovesný rod a vid.

Odpověď запиšte celými slovy, nepoužívejte zkratky. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

způsob: podmiňovací
slovesný rod: činný
vid: dokonavý

max. 2 body

24 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
24.1 Elektrické kabely poničila silná vichřice, která se minulou neděli nečekaně přehnala nad naším územím.	☒	☐
24.2 Luxusní motocykly cizích značek parkovaly na náměstí, kde se při této příležitosti sešly davy zvědavců.	☒	☐
24.3 Hovězí maso s dušenou mrkví si pravidelně obědnávám v místní hospůdce, kterou vlastní zpěvák z naší kapely.	☐	☒
24.4 Rodinné firmy i podnikatelé uvítaly novou vyhlášku, která usnadňuje obchodování s evropskými zeměmi.	☐	☒

Zdůvodnění

- Slovo *objednávat* obsahuje předponu *ob-* a kořen *-jed-*, je příbuzné se slovem *jednat*.
- Součástí několikanásobného podmětu (*firmy i podnikatelé*) je podstatné jméno rodu mužského životného, v koncovce přičestí činného proto musí být *-i* (*uvítali*).

max. 3 body

25 Přiřadte k jednotlivým definicím (25.1–25.3) literární žánr (A–E), který dané definici nejlépe odpovídá.

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 25.1 Je to velmi krátký text zakončený pointou, která má působit na posluchače komicky. _____
- 25.2 Je to lyrickoepická, často ponurá a smutná báseň, jejíž děj obvykle spěje k tragickému závěru. _____
- 25.3 Je to rozsáhlý, zpravidla neveršovaný epický žánr, který má obvykle hlavní dějovou linii a dějové odbočky a který zobrazuje vývoj postav v delším časovém úseku. _____

(L. Lederbuchová; M. Stehlíková, Čítanka pro základní školy 6, 8, upraveno)

- A) epos
- B) román
- C) balada
- D) tragédie
- E) anekdota

Řešení

25.1 – E)

25.2 – C)

25.3 – B)

Žádná z uvedených definic neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–30

Rozlišit hoaxy, tedy poplašné zprávy, od zpráv pravdivých je **často** velmi obtížné. V současnosti budí pozornost médií i veřejnosti kauza Momo Challenge.

Na začátku všeho byla hrůzostrašná socha Mother Bird, která je pravděpodobně dílem umělkyně Midori Hajašiové. Socha (později známá jako Momo) byla světu představena na výstavě strašidel organizované firmou Link Factory. **V srpnu 2016 byl na jedné sociální síti poprvé zveřejněn obrázek Momo, o dva roky později se začaly rychle šířit zprávy o hře Momo Challenge.** Kromě varování před touto rizikovou výzvou články obsahovaly i popis, jak hra funguje. Hráči jsou údajně kontaktováni z profilu Momo a vyzváni, aby plnili nebezpečné úkoly. Když odmítnou, jsou vydírání např. tím, že Momo ublíží jejich **blízkým**. Hrozby prý doprovázejí fotografie tak děsivé, že citlivějšího jedince vystraší.

Tato hra rozhodně není první rizikovou výzvou zaplňující titulní stránky novin. **V roce 2017 média informovala o hře Modrá velryba, založené na podobných principech jako Momo Challenge.** Řadou odborníků však byla samotná existence hry Modrá velryba zpochybněna. Někteří z nich se kloní k názoru, že šlo o marketingový tah za účelem zvýšení návštěvnosti internetových stránek. O hoax se patrně jedná i v případě Momo Challenge. Odborníci znovu důrazně varují před panikou, kterou hoaxy vyvolávají.

(www.idnes.cz; echo24.cz, upraveno)

max. 2 body

26 Vypište z následujících vět základní skladební dvojice.

26.1 Tato hra rozhodně není první rizikovou výzvou zaplňující titulní stránky novin.

26.2 Řadou odborníků však byla samotná existence hry Modrá velryba zpochybněna.

Řešení

26.1 – podmět = hra; přísudek = není výzvou

26.2 – podmět = existence; přísudek = byla zpochybněna

1 bod

27 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?

- A) informace, že firma Link Factory pořádala výstavu strašidel
- B) informace, že sochu Mother Bird vytvořila umělkyně Midori Hajašiová
- C) informace, že o kauzu Momo Challenge se zajímají média i veřejnost
- D) informace, že existují články popisující fungování hry Momo Challenge

Zdůvodnění

Domněnka je obsažena v následujícím úseku výchozího textu: *Na začátku všeho byla hrůzostrašná socha Mother Bird, která je pravděpodobně dílem umělkyně Midori Hajašiové.*

28 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

- A) Z výchozího textu vyplývá, ve kterém roce se začaly šířit zprávy o hře Momo Challenge.
- B) Ve výchozím textu je uvedeno, ve kterém roce média informovala o hře podobné Momo Challenge.
- C) Ve výchozím textu je uvedeno, ve kterém roce byl na jedné sociální síti poprvé zveřejněn obrázek Momo.
- D) Z výchozího textu vyplývá, ve kterém roce začali odborníci varovat před sochou Momo, vyvolávající paniku.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedených v možnostech A), B) a C) dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

Tvrzení uvedené v možnosti D) je prokazatelně nepravdivé: informace, že odborníci začali varovat před sochou Momo, není ve výchozím textu vůbec zmíněna, varování se vztahuje pouze k rizikové výzvě Momo Challenge, navíc bez uvedení příslušného roku.

1 bod

29 Které z následujících tvrzení o větách podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) První věta je vedlejší věta předmětná a druhá věta je vedlejší věta přívlastková.
- B) První věta je vedlejší věta příslovečná měrová a druhá věta je vedlejší věta přívlastková.
- C) První věta je vedlejší věta předmětná a druhá věta je vedlejší věta příslovečná způsobová.
- D) První věta je vedlejší věta příslovečná měrová a druhá věta je vedlejší věta příslovečná způsobová.

Zdůvodnění

Hrozby prý doprovázejí fotografie tak děsivé, že citlivějšího jedince vystraší. – nakolik, do jaké míry jsou fotografie děsivé?

Některí z nich se kloní k názoru, že šlo o marketingový tah za účelem zvýšení návštěvnosti internetových stránek. – k jakému názoru se kloní?

1 bod

30 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) často – zřídka
- B) rychle – pomalu
- C) blízký – daleký
- D) zvýšení – snížení

Zdůvodnění

Slovo *blízký* je v textu užito ve významu *spojený lidskými vztahy*, v tomto významu jsou antonymy např. slova *vzdálený, cizí*.